

A mezőváros és lakói

Több kunsági tárgyú kötetrel együtt a Kunok II. Világtalálkozója alkalmára időzítette a kiadó Nagykun Hagyományörző Társulás Szilágyi Miklós legújabb kötetét, amely a néprajztudós mintegy kéttucatnyi - 1995-2011 között írott és publikált – dolgozatát foglalja egybe.

A szerző kutatásainak egyik fő vonulata az alföldi mezővárosok történeti-néprajzi vizsgálata. A Mezőváros és paraszti kultúra címet viselő kötet e kutatómunka újabb eredményeit, fejezeteit tartalmazza. Egészen pontosan: a feltárt 18-19. századi iratanyag és terepmunka során rögzített interjúk alapján a mezővárosi közösség életének, gazdálkodásának epizódjait, jellemzőit világítja meg, vagy – több esetben – források publikálásával ezek értelmezéséhez járul hozzá.

A vizsgálatok földrajzi helyszíne az Alföld, de elsősorban és bőségesebben a nagykunsági Túrkevéről, Kunszentmártonból és Kisújszállásról, valamint a Békés megyei Gyomárról olvashatunk. A mezőváros „történeti sorsa”, azaz kialakulásának, gazdasági lehetőségeinek új szempontú értelmezését adó (s a több oldalról is nyitott probléma megválaszolását sürgető) bevezető tanulmány után a kötetben döntően nagyobb súllyal jelen lévő társadalom-néprajzi dolgozatok következnek a 18-19. századi mezővárosi társadalom belső szervezetéről és a mezővárosi közösség (Túrkeve) külső kapcsolatairól, a helyi jogszolgáltatásról, az állami irányítás és a helyi hagyomány kapcsolatáról, érvényesüléséről. Vizsgálat alá veszi a közösségi élet olyan jelenségeit is, mint a boszorkányok és büntetésük, a káromkodások, a lakodalmi alkalmak vőfélye, az asszonyok különvagyona (érdekes vagyonleltárakkal!!) vagy a kútgazdaság. Ez az utóbbi már az állattenyésztéssel is összefüggésben van.

A kötet másik nagy egységét alkotó, a szerkesztő által két nagyobb társadalom- néprajzi egység közé helyezett, vegyes tárgyú dolgozatok között ilyeneket is találunk.. Nagy a tarkaság, hiszen aratás-nyomtatás, veremelés, sörfőzés, libatenyésztés, kappancsinálás, tégláégetés, tiszai kompok, árucseré – vagyis a gazdálkodás, közlekedés és áruforgalom a tárgyai a kötet ezen tartalmi egységének, amelyben számos forrásközlést is találunk.

A könyv harmadik tartalmi egysége visszakanyarodik a történeti-néprajzhoz, ám ezúttal – a Bácskába és másfelé irányuló kirajzások kapcsán a kezdetekről, vagyis egy-egy paraszti csoport faluközösséggé formálódásáról olvashatunk.

(Szilágyi Miklós: Mezőváros és paraszti kultúra: Történeti-néprajzi dolgozatok az alföldi mezővárosokról. Szerk. Dr. Bartha Júlia. Kisújszállás: kiad. A Nagykun Hagyományörző Társulás, 2012. 396 old.)